

Tilburg University

Pensioenregister goed uit de startblokken

Dietvorst, G.J.B.

Published in:

Vp-Bulletin: Tijdschrift over de fiscale en juridische aspecten van het optimaal beheren, structureren en overdragen van vermogen

Publication date:

2011

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Dietvorst, G. J. B. (2011). Pensioenregister goed uit de startblokken. *Vp-Bulletin: Tijdschrift over de fiscale en juridische aspecten van het optimaal beheren, structureren en overdragen van vermogen*, 30(4), 3-6.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Pensioenregister goed uit de startblokken

13

Tien jaar geleden was het nog science fiction: een nationaal pensioenregister waarin iedere burger elk moment van de dag kan zien hoeveel AOW en aanvullend pensioen hij gaat krijgen. Pensioenuitvoerders waren wat moeilijk warm te krijgen voor het idee maar nu is het toch zover. Begin januari is de website www.mijnpensioenoverzicht.nl de lucht in gegaan. Dezelfde dag begonnen de TV-spotjes waarin iedereen wordt aangeemoedigd om op deze site de eigen pensioensituatie te bekijken.

De site is vanaf de eerste dag druk bezocht en lijkt dus in een behoefte te voorzien. Dit artikel gaat over hoe het idee is ontstaan, de werking van mijnpensioenoverzicht.nl, de beperkingen en toekomstige toepassingen. De website www.mijnpensioenoverzicht.nl is een gratis publieke voorziening die wordt verzorgd door de Stichting Pensioenregister en niet is bedoeld voor commerciële activiteiten. Deze stichting is opgericht door de Sociale Verzekeringsbank en alle ruim 500 Nederlandse pensioenuitvoerders. Denemarken en Zweden gingen ons een paar jaar geleden al voor.²

1. Pleitbezorgers en wettelijke basis

De Consumentenbond, de Sociale Verzekeringsbank en het Verbond van Verzekeraars zijn van aanvang af pleitbezorger geweest van het pensioenregister. Wat mij betreft is in het Rapport van de Commissie Nationaal Pensioendebat Zorgen over morgen (november 2002) een belangrijke aanzet gegeven. In aanbeveling 16d staat:

'De rijksoverheid zou in samenwerking met pensioenfondsen en verzekeraars de mogelijkheid moeten onderzoeken van een wettelijk gefundeerde databank waar, gekoppeld aan het softi-nummer, de opgebouwde pensioenaanspraken en lijfrenten worden geregistreerd.'

Deze aanbeveling was de aanleiding voor een drietal studenten fiscaal recht van de Universiteit van Tilburg om de haalbaarheid van een pensioenregister te onderzoeken.³

Tijdens de parlementaire behandeling van de Pensioenwet is bij amendement art. 51 in de wet gekomen: *'De pensioenuitvoerders richten een pensioenregister in dat uiterlijk op 1 januari 2011 operationeel is.'* Het register is blijkens

de toelichting op het amendement een virtuele database waarmee consumenten op een snelle en eenvoudige manier een volledig inzicht kunnen krijgen van de opgebouwde oudedagsvoorziening. De pensioensector kreeg hiermee dus de opdracht om het register te ontwikkelen. Het opnemen van lijfrenten viel niet onder de opdracht. Begin 2011 zijn nagenoeg alle pensioenuitvoerders aangesloten en zijn alle pensioenaanspraken opgenomen, dus niet alleen die van de actieve deelnemers maar ook de slapersrechten. Dit laatste zijn de pensioenaanspraken van ex-deelnemers, veelal deelnemers die van baan verwisseld zijn of zzp-er geworden zijn en waarvoor geen premie meer wordt betaald, maar die nog niet tot uitkering gekomen zijn.

De deadline voor het immense project was dus helder. De Stichting Pensioenregister heeft prima voldaan aan de wettelijke opdracht.

Vermeldenswaard is dat de Europese Commissie het idee inmiddels ook omarmd heeft in het Groenboek pensioen.⁴

2. Pensioenbewustzijn

Allerlei onderzoeken wijzen uit dat pensioen een 'low-interest product' is. Doorgaans wordt de interesse voor pensioen pas gewekt bij de eerste leesbril.

Het pensioenregister is een hulpmiddel om het pensioenbewustzijn bij burgers te vergroten. Tot voor kort vertrouwden veel mensen er op dat hun werkgever het wel goed had geregeld. Doorgaans weet men tot kort voor de pensionering niet hoeveel pensioen men jaarlijks zal ontvangen, laat staan wat het partner- en wezenpensioen is als men (vóór of na de pensioendatum) komt te overlijden.

De financiële crisis heeft geleerd dat pensioen niet zo zeker is als men in de goede jaren die achter ons liggen altijd veronderstelde. Er zijn drie pensioenplagen tegelijk gekomen: lage beurskoersen, lage rente en een sprint in de levensverwachting.⁵ Elk van deze drie plagen afzonderlijk zou door de pensioenfondsen wel opgevangen kunnen worden, maar nu ze alle drie in zekere zin tegelijk komen slaat dat een flink gat in de buffers van de pensioenuitvoerders.

Velen dachten tot nu toe ten onrechte dat de indexering van de ingegane pensioenen een onvoorwaardelijk recht was. Het is zelfs niet meer uitgesloten dat pensioenen gekort gaan worden. Verzekeraars nemen hier overigens een andere positie in dan pensioenfondsen. Zij kunnen namelijk niet afstempelen of korten.

1. Hoogleraar Toekomstvoorzieningen en voorzitter Competence Center for Pension Research Universiteit van Tilburg.

2. Zie www.pensioninfo.dk en www.minpension.se.

3. Zie L.J. Merkus, M. Kleine Kalvenhaar en M.R. Visser, *Pensioenregister in zicht? De haalbaarheid van een pensioenregister* (Brochures Toekomstvoorzieningen, Deel 1), Universiteit van Tilburg, Competence for Pension Research 2003.

4. *Groenboek naar adequate, houdbare en zekere Europese pensioenstelsels*, p. 15, Brussel, 7 juli 2010, COM(2010)365 definitief.

5. De levensverwachting van de 65-jarige man is de laatste veertig jaar met drie jaar toegenomen. Daarvan is 1,4 jaar toe te rekenen aan de jaren vanaf 2000. Deze stijging is vooral toe te schrijven aan betere gezondheidszorg en goedkopere en betere medicijnen.

Dit alles maakt dat er meer dan gemiddelde interesse is in het eigen pensioen. Het pensioenregister is een uitstekend hulpmiddel om inzicht en overzicht te krijgen. Aan de hand van het verkregen inzicht en overzicht kan men beslissen of en zo ja welke aanvullende maatregelen men moet treffen en of men eerder kan stoppen of juist iets langer door moet gaan.

3. Het idee is simpel

Iedereen kan elk moment van de dag op internet zien hoeveel pensioen hij straks zal ontvangen na pensionering en wat zijn nabestaanden krijgen als hij komt te overlijden. Dat is het idee. In feite is het niet meer dan een elektronische optelsom van het Uniforme Pensioen Overzicht (UPO). Dit krijgen deelnemers in een pensioenregeling sinds enkele jaren jaarlijks toegestuurd. Heeft men meer dan één pensioenaanspraak dan worden deze in het pensioenregister onder elkaar gezet. Er wordt daarbij zoals bij het UPO onderscheid gemaakt tussen ouderdoms- en partnerpensioen.

Om toegang te krijgen tot de site is niet meer nodig dan internet en een DigiD. Dit is een inlogcode die toegang geeft voor steeds meer elektronische diensten bij overheidsinstellingen. Hoewel het pensioenregister geen overheidsdienst is, is er een speciale regeling getroffen om de DigiD daarvoor te kunnen gebruiken. Vooralsnog kunnen Nederlanders die niet in Nederland wonen vanuit het buitenland vanwege veiligheidsredenen geen DigiD aanvragen. Als ze al wel een DigiD hebben, kunnen ze deze wel gebruiken vanuit het buitenland.

4. De combinatie is sterk

www.mijnpensioenoverzicht.nl geeft een overzicht van de opgebouwde AOW-aanspraken, de te verwachten AOW-uitkering op (nu nog) 65 jaar en het opgebouwde werknemers- en beroepspensioen. Bij een pensioen op basis van een beschikbare premiereregeling wordt in het pensioenregister een prognose gemaakt van de hoogte van het ouderdomspensioen.

Net als in het UPO wordt aangegeven hoeveel men naar schatting op de pensioendatum zal ontvangen en hoeveel het nabestaanden- en wezenpensioen zal zijn als de deelnemer overlijdt. Daarbij wordt, anders dan bij het UPO, geen onderscheid gemaakt tussen het overlijden vóór en na de pensioendatum. Daarmee wordt dus nog geen inzicht gegeven in de aard en de financieringswijze van het partnerpensioen. Toch is cruciaal of het partnerpensioen op opbouw- of op risicobasis is gefinancierd. Het verschil tussen beide vormen is dat bij financiering op opbouwbasis de pensioenuitvoerder een reserve vormt om ook partnerpensioen uit te keren als de deelnemer na verbreking van de dienstbetrekking of na pensionering overlijdt. Bij een partnerpensioen op risicobasis wordt er alleen partnerpensioen uitgekeerd als de deelnemer in actieve dienst overlijdt. Er wordt dus geen reserve

gevormd om ook partnerpensioen uit te keren voor het geval de deelnemer na pensionering overlijdt.

Het pensioenregister geeft dus inzicht en overzicht, niet meer en niet minder.

Belangrijk is dat de site van het pensioenregister is gelinkt aan die van de Pensioenkijsker. Omdat deze al een aantal jaren actief is is daar een aantal hulpmiddelen te vinden die van belang zijn voor een verdiepingsslag die nodig is om verantwoorde beslissingen te nemen over bijvoorbeeld wel of niet doorwerken of over het ruilen van ouderdomspensioen in partnerpensioen en omgekeerd. De hulpmiddelen geven eindeloze mogelijkheid tot variatie. Het spreekt voor zich dat de cijfers slechts een indicatie geven en men er geen rechten aan kan ontleen.

Voorbeeld

Verwacht aanvullend ouderdomspensioen € 50.000 op leeftijd 65

Partnerpensioen bij overlijden vóór en na € 35.000 65

De deelnemer is 60 jaar en het opgebouwde pensioen op dit moment (ingegaande 65 jaar) is € 45.000

Het ouderdomspensioen, samen met de AOW van de partner is na 65 € 68.800. Dit is netto € 49.500. Met andere inkomensbestanddelen is geen rekening gehouden en er is van uitgegaan dat de partner even oud is en dus gelijktijdig AOW ontvangt.

Onderstaand overzicht geeft het effect aan van vervroeging van het aanvullend pensioen (AOW-vervroeging is niet mogelijk) van € 50.000.*)

	bruto	netto
Ingang pensioen op leeftijd 60	32.700	20.800
Ingang pensioen op leeftijd 61	35.500	22.400
Ingang pensioen op leeftijd 62	38.500	24.100
Ingang pensioen op leeftijd 63	41.900	26.100
Ingang pensioen op leeftijd 64	45.700	28.300

*) Op basis van www.pensioenkijsker.nl.

Als het ouderdomspensioen dat op leeftijd 60 ingaat wordt gevariabiliseerd in de verhouding bijv. 100-75 dan is de uitkering de eerste jaren € 39.400 (bruto) en vanaf 65 levenslang € 29.600.

Als men ervoor kiest om het partnerpensioen dat op leeftijd 65 ingaat om te zetten in een hoger ouderdomspensioen dan wordt dit laatste verhoogd met € 8.600 per jaar.

Als men eenmaal weet hoeveel men kan verwachten en wat de consequenties zijn van bepaalde beslissingen, is men er nog niet. Men zal ook moeten kijken hoeveel men

maandelijks nodig heeft en of men het andere gespaarde vermogen aan wil spreken of voor de kinderen wil bewaren.

5. Wat kunt U er niet vinden?

Dat nagenoeg alle pensioenuitvoerders uit de eerste en de twee pijler bij het pensioenregister zijn aangesloten wil nog niet zeggen dat er ook alle pensioenen te vinden zijn.

- Het pensioen van de directeur-groootaandeelhouder (dga) valt niet onder de Pensioenwet. Daarom zijn diens pensioenaanspraken niet opgenomen, ook al zijn ze bij een verzekeringsmaatschappij ondergebracht. Hetzelfde geldt voor het pensioen dat in eigen beheer wordt gehouden. Een uitzondering is het pensioen van een dga dat in een zogenoemde C-polis is ondergebracht bij een verzekeraar.⁶
- Een tweede beperking is dat de lijfrenten die onder de derde pijler vallen, het privépensioen dus, ook niet is opgenomen. Dit laatste lijkt een kwestie van tijd. Wat mij betreft is de volgende stap die gezet zal worden het opnemen van de lijfrenten. Dit zal geen gemakkelijke technische exercitie worden maar deze vervolgstap lijkt me niet meer dan logisch. Omdat het opnemen van lijfrenten niet onder de opdracht valt zoals in de Pensioenwet geformuleerd en het startklaar maken van het pensioenregister al een hele klus was, is het logisch dat de stichting zich heeft beperkt tot de AOW en de aanvullende pensioenen.
- Omdat niet alle UPO's een tijdig bij de uitvoerder gemelde echtscheiding vermelden moet men oppassen zich niet rijk te rekenen. Als immers een scheiding niet is verwerkt, zal een deel van het ouderdomspensioen straks nog naar de ex-partner gaan. Er zijn pensioenuitvoerders die op het UPO aangeven dat een gemelde scheiding niet is verwerkt. Waakzaamheid op dit punt is dus geboden.
- Een bruto-netto tabel is nog niet opgenomen. Daarvoor moet men vooralsnog naar de gelinkte site www.pensioenkijs.nl. Een bruto-nettotabel opnemen was ook niet de opdracht zoals die in art. 51 Pensioenwet is opgenomen. Ik verwacht overigens dat ook dit een kwestie van tijd is. Het ligt wat mij betreft het meest voor de hand dat de site van de pensioenkijs en het pensioenregister samengaan.
- Voor de gevolgen van vervroegen, uitstellen en variabiliseren van het pensioen moet men ook naar de site van de pensioenkijs.
- Als sprake is van partnerpensioen op risicobasis dan is het mogelijk om op de pensioendatum een deel van het ouderdomspensioen om te zetten in een partnerpensioen. Een rekenmodule, hoeveel

ouderdomspensioen dat gaat kosten, is nog niet te vinden op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

- De site geeft ook niet aan hoeveel fiscale ruimte iemand nog heeft voor het geval men aanvullende voorzieningen wil treffen in de vorm van een lijfrente of een extra storting in de pensioenregeling.

6. Vervolgstappen pensioenregister

In het voorgaande ligt in feite besloten wat naar mijn idee de vervolgstappen zouden moeten zijn. Eerder merkte ik op dat de Stichting Pensioenregister prima heeft voldaan aan de wettelijke opdracht. De wensen en ideeën die ik hierna noem gaan, denk ik, verder dan de opdracht zoals geformuleerd in art. 51 Pensioenwet. Dit neemt niet weg dat ontwikkeling wat mij betreft verder moet gaan.

Nu pensioenuitvoerders deze knappe prestatie hebben geleverd staan ze voor de vraag welke vervolgstappen er gezet worden.

- Om iemand een compleet beeld te geven zou wat mij betreft een uitbreiding met de derde pijler prioriteit hebben. Het gaat daarbij niet alleen om de verzekerde lijfrente maar ook om de bancaire lijfrente. Een extra complicatie en uitdaging is nog dat voor lijfrente verschillende fiscale regimes van toepassing zijn.
- De tools die nu op www.pensioenkijs.nl te vinden zijn, te weten vervroegen, uitstellen van pensioen, bruto-netto en variabiliseren zouden op www.mijnpensioenoverzicht.nl te vinden moeten zijn.
- Nu de Pensioenwet verschillende ruilmogelijkheden (ouderdomspensioen in partnerpensioen en vice versa) geeft, zou een rekenmodule daarvoor zeer behulpzaam zijn.
- Iets verder weg ligt wat mij betreft het online kunnen melden bij de pensioenuitvoerder van een echtscheiding en het opvragen van een offerte voor conversie.
- Informatie over waardeoverdracht en het aanvragen van een offerte voor waardeoverdracht lijkt me ook geen overbodige luxe. Overigens is de noodzaak om tot waardeoverdracht over te gaan met het pensioenregister minder geworden.
- Er zou ook eens nagedacht moeten worden om de informatie in andere talen te geven.
- Wellicht is het aansluiten van de Belastingdienst nu nog even een brug te ver, maar op de middellange termijn zie ik dat als een logisch sluitstuk. De Belastingdienst beschikt immers over iemands inkomens- en pensioengegevens. Het is dus een koud kunstje om straks op het 'Voor Ingevulde Aangifte formulier' (VIA) aan te geven hoeveel iemand in enig jaar nog opzij kan zetten om zijn oudedagsvoorziening op peil te brengen.

6. Deze polissen waren gebruikelijk onder werking van de inmiddels vervallen Pensioen- en spaarfondsenwet en worden nu niet meer afgesloten.

7. Handig hulpmiddel

Het pensioenregister is een handig, goed toegankelijk en uniek hulpmiddel om inzicht te krijgen in het eigen pensioen. Men moet zich wel realiseren dat het pensioenregister zijn beperkingen heeft. Hiervoor noemde ik al de beperking van het ontbreken van lijfrenten, de gevolgen van een scheiding, de uitsplitsing van het partnerpensioen vóór en na pensionering. Een print van het pensioenoverzicht zal de komende tijd stevast een centrale rol vervullen in gesprekken van financiële planners.

De deelnemer kan zich met het overzicht in de hand en met de tools die www.pensioenkijker.nl biedt (vervroegen, variabiliseren) beter voorbereiden op een adviesgesprek en zelf bewuster keuzes maken. In zo'n gesprek zal dan ongetwijfeld ook naar andere pensioenelementen, zoals de eigen woning, overig vermogen en eventueel doorwerken gekeken worden.

De combinatie van het pensioenregister en de pensioenkijker is een krachtig instrument om het pensioenbewustzijn te vergroten en een cruciaal hulpmiddel voor de financieel planner.

8. Tot slot

Iedereen die bij de voorbereiding van het pensioenregister betrokken is geweest mag trots zijn op wat er in korte tijd is bereikt. We moeten ons nu niet beperken tot het oplossen van de kinderziekten, maar er moeten vervolgstappen gezet worden om de pensioenconsument nog meer bij de hand te nemen. Het aanhaken van de Belastingdienst bij het pensioenregister lijkt mij het logische sluitstuk van het geheel.

Wellicht is het handig om het overzicht uit het pensioenregister te printen en eens naast dat van de partner te leggen. Tekorten en overlappingsen op gezinsniveau kunnen dan gemakkelijker opgespoord worden.